

Går det att få lönsamhet på små gårdar?

Claes Krokeus
Ekonomirådgivare

Definition av lönsamhet

- *En marknadsmässig ersättning för nedlagd tid i verksamheten.*

Definition av små gårdar

- *En familjegård upp till två heltider.*

Förutsättningar för mindre gårdar

Å ena sidan...

- Relativt liten kapitalbas
- Skalnackdelar
- Bundet – mindre flexibelt arbetssituation
- Mycket arbete – hög alternativkostnad
- Ofta irrationella byggnader
- Geografiska förutsättningar - arrondering

Å andra sidan...

- Låg belåning
- Låg kapitalkostnad
- Valmöjligheter
- Kontroll

En "typ-gård" i Sjuhärad

Ägare: Berit 54 år arbetar 80 % som förskolelärare och 20 % med gårdens bokföringen. Bengt 55 år och sonen Benny 24 år arbetar båda 100 % på gården. Dottern Beata 27 år bor på gården och har inte heller något intresse i gården. Bengt är den fjärde generationen på gården.

Areal (ägd): 50 ha vall, 10 ha helsäd, 20 ha naturbete, 80 ha skog

Produktion: Uppbunden besättning på 45 årskor + rekrytering behåller hälften av tjurkalvarna till stutar

Foderhantering: Rundbalar

Maskinkedja: Sköter mycket själva, lejer för sådd och gödselkörning

Samarbete: Begränsad, en granne på F-skatt ca 200 tim/år

Belåning: ca 17 % av marknadsvärdet

⇒ *Varför befinner sig företaget där det gör?*

⇒ *Hur ser framtiden ut?*

Analys av nuläget (SWOT)

Styrkor

- Nätverk
- Intresse
- Lånebild

Svagheter

- Kalvdödlighet
- Klövhälsa
- Rutiner

Möjligheter

- Nya arrenden
- Mer samarbete
- Valmöjligheter

Hot

- Konkurrens
- Bengts hälsa
- Regler kring spridningsareal

+ personliga preferenser

⇒ **Vad är målet för den fortsatta verksamheten?**

Vad göra?

1. Satsa på mjölkproduktionen genom nybyggnation (robotstall)
2. Fortsätta med den befintliga mjölkproduktionen och utveckla annan/andra verksamheter.

Två valmöjligheter

- förutsättningar

	Rost och Röta (befintligt stall)	Nybyggnation (robotstall)
Tidshorisont	(max) 10 år	(minst) 15 år
Produktion	45 kor uppbundet	65 kor lösdrift
Mjölmängd	9000 kg ECM	9500 kg ECM
Grovfoderkostnad	1,50 kr/kg ts	1,35 kr/kg ts
Mjölpris	3,30 kr	3,30 kr
Tidsåtgång per ko	55 tim/ko	30 tim/ko
Total tidsåtgång företag	4000 tim	4000 tim
Nuvarande fastighetsvärde	12 000 000 kr	12 000 000 kr
Investeringskostnad	0 kr	8 000 000 kr
Skuldsättning	2 000 000 kr	10 000 000 kr
Befintlig avskrivning/amortering	200 000 kr/år (10 år)	200 000 kr/år (10 år)
Ny avskrivning/amortering	0 kr	533 333 kr (15 år)
Genomsnittlig räntekostnad medelår (5%)	50 000 kr (10 år)	250 000 kr (15 år)
Summa kostnad för kapital	250 000 kr/år	983 333 kr/år

Bidragkalkyl (per ko)

	Rost och röta	Kr/Kg ECM	Nytt robotstall	Kr/Kg ECM
Intäkter (Mjök, utslagsdjur, kalv)	34134 kr	3,79	35884 kr	3,78
Direkta kostnader (Foder, veterinär, mm)	23967 kr	2,66	19995 kr	2,22
TB1 (intäkter - direkta kostnader)	10167 kr	1,13	15889 kr	1,56
TB2 (arbetskostnad 200 kr/tim)	- 833 kr (-11000 kr)	1,22	9889 (-6000)	0,67
TB3 (kapitalkostnad mm)	- 6389 kr (-5556 kr)	0,62	-2162 kr (-12051kr)	1,27
"Verklig timlön" (TB1-TB3 / antal tim)	84 kr/tim	-	59 kr/tim	-
Värdetillväxt på fastighet (3 000 000 på 10 år)	+75 kr/tim	0,74	+75 kr/tim	0,49

Nå, vägval?

- Kalkyl
- SWOT
- Kortsiktig vs långsiktig
- Krav på arbetssituationen
- Alternativkostnad (beroende på vad gården bedriver för verksamhet , maskinstation etc).

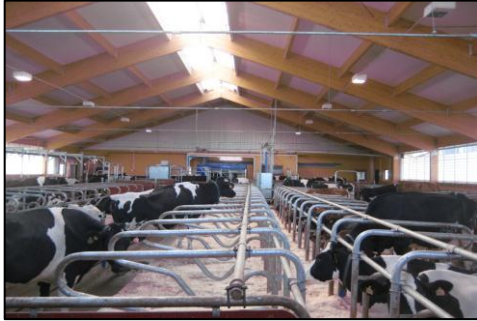
Hur skapar företaget konkurrenskraft?

- Affärsmässighet
- Självsikt – vilka kunskaper har jag, vilka behöver jag utveckla och vad behöver jag hjälp med
- Målorienterad verksamhet – kort och lång sikt
- Omvärldsbevakning – även närmiljön
- Beredskap genom strategi
- Arbeta aktivt med att minimera slöseri
- Leta efter och arbeta aktivt med problemområden
- Göra insatsen där den har störst verkan, alltså högst marginalnytta. Pengar ska verka där dom gör mest nytta. Vad är värdeskapande?
- **Alla beslut ska vara aktiva – ingenting lämnas åt slumpen**

⇒ *Genom att vara effektivare än de andra!*

Avslutningsvis - FOKUS

Robotstall

Rost och röta

Förutsättningar
Orientering
Kunskap
Utveckling
Skapa konkurrensfördelar

